

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

[C - 2010/24079]

**Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid. —
Het Nationaal Actieplan Leefmilieu-Gezondheid (NEHAP) -
fase 2009-2013: verklaring naar aanleiding van de openbare
raadpleging. — Context van de raadpleging**

Overeenkomstig de wet van 13 februari 2006 betreffende de beoor-
deling van de gevolgen voor het leefmilieu van bepaalde plannen en
programma's enerzijds en de inspraak van het publiek bij de uitwer-
king van de plannen en programma's in verband met het leefmilieu
anderzijds, vond er van 15 januari 2009 tot en met 15 maart 2009 een
raadpleging van het publiek plaats over het voorontwerp van het
Nationaal Actieplan Leefmilieu-Gezondheid - fase 2008-2013.

Deze verplichting vloeit voort uit het Verdrag betreffende de toegang
tot informatie, de inspraak bij besluitvorming en de toegang tot de
rechter inzake leefmilieu-aangelegenheden, doorgaans het Verdrag van
Aarhus genaamd.

Dit voorontwerp werd opgemaakt in aansluiting met het engagement
dat België in 1994 heeft aangegaan om over te gaan tot het opstellen van
Nationale Actieplannen Leefmilieu-Gezondheid, tijdens de Ministeriële
Conferentie in Helsinki georganiseerd door de Wereldgezondheidsor-
ganisatie Regio Europa.

Dit initiatief sluit aan bij het eerste NEHAP en is het resultaat van het
samenwerkingsakkoord gesloten op 10 december 2003 tussen de
Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de
Duitstalige Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscom-
missie, de Franse Gemeenschapscommissie de Vlaamse Gemeenschaps-
commissie, het Vlaams Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest, voor de samenwerking in de beleidsdomeinen
leefmilieu en gezondheid.

De informatie over het houden van een raadpleging over het
voorontwerp van het Nationaal Actieplan Leefmilieu-Gezondheid
(NEHAP) - fase 2008-2013 werd op de volgende manieren bekend
gemaakt :

1. door een bericht in het *Belgisch Staatsblad*,
2. via de portaalsite van de Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid :
www.nehap.be ,
3. via de federale portaalsite www.belgium.be,
4. via de nationale portaalsite www.aarhus.be en
5. via links van de website van de partners van het samenwerkings-
akkoord :

Federale overheid

Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voed-
selketen en Leefmilieu : www.consult-leefmilieu.be

Vlaamse Gemeenschap en Vlaams Gewest

Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid : <http://www.zorg-en-gezondheid.be/gezondmilieu.aspx>

Departement leefmilieu, Natuur en Energie :
<http://www.lne.be/themas/milieu-en-gezondheid>

Waals Gewest

Direction générale de l'Action sociale et de la Santé :
<http://socialsante.mrw.wallonie.be>

Direction générale des Ressources naturelles et de l'Environnement :
<http://environnement.wallonie.be>

Brussels Gewest

Brussels Instituut voor Leefmilieubeheer : <http://www.ibgebim.be>

Franse Gemeenschapscommissie : <http://www.cocof.be>

Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie :

<http://www.bruxelles.irisnet.be>

Franse Gemeenschap

<http://www.sante.cfwb.be>

Duitstalige Gemeenschap

<http://www.dglive.be>

Voorafgaand aan de raadpleging van het publiek werd het voorontwerp van het Nationaal Actieplan Leefmilieu-Gezondheid voorgelegd aan een commissie van experts in het domein leefmilieu-gezondheid uit zowel de administraties, wetenschappelijke instituten en middenveldorganisaties tussen april en september 2008.

Tegelijk met de raadpleging van het publiek werden ook de volgende adviezen verstrekt over het voorontwerp van het Nationaal Actieplan Leefmilieu-Gezondheid (NEHAP) - fase 2008-2013 op verzoek van de partners van het samenwerkingsakkoord door :

- de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling (FRDO, 27.03.09);
- de Hoge Gezondheidsraad (HGR : 24.03.09);
- le Conseil wallon de l'environnement pour le développement durable (CWEDD : 06.04.09);
- le Conseil économique et social de la Région wallonne (CESRW : 12.02.09);
- de Raad voor het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (11.03.09);
- le Conseil consultatif de l'Aide aux Personnes et de la Santé (19.02.09);
- Adviesraad voor Gezondheids- en Welzijnszorg (6.03.09) en gezamenlijk door de Vlaamse Milieu- en Natuurraad (MINA) en de Sociaal Economische Raad Vlaanderen (SERV) op 12 en 13 maart 2009.

De publieke raadpleging bestond uit 2 delen. In een eerste deel werd gespeeld naar het belang van de verschillende projecten onderling en in een tweede deel werd gevraagd naar welke leefmilieu-gezondheidsaspecten ook aan bod dienden te komen, die niet in het voorontwerp waren opgenomen.

In totaal hebben 17 personen gereageerd op de raadpleging, waaronder 8 op individuele basis en 9 als lid van een instelling/vereniging/NGO's...

Resultaten van de openbare raadpleging

De antwoorden en de opmerkingen die via de adviezen zijn toegekomen, kunnen onderverdeeld worden in 3 categorieën :

1. Algemene inhoudelijke opmerkingen hadden vooral betrekking op :

a) de onduidelijke samenhang tussen de verschillende NEHAP documenten, waarbij werd opgemerkt dat er geen overzicht beschikbaar was voor de activiteiten van de periode tussen 2003 en 2008;

b) er meer aandacht dient besteed te worden aan de communicatie en sensibilisering over de resultaten van verschillende projecten en de opvolging ervan;

c) het ontbreken van de samenhang tussen regionale leefmilieu-gezondheidsplannen en het NEHAP;

d) het ontbreken van een evaluatiekader voor de keuze en de opvolging van projecten;

e) te beperkte middelen voor budget en personeel voor een degelijke uitwerking van een NEHAP;

f) tenslotte een te beperkte inspanning om het grote publiek bij de publieke raadpleging te betrekken.

Bij het verwerken van het operationeel rapport 2003-2008 en het programma NEHAP 2009-2013 werd als volgt rekening gehouden met deze opmerkingen :

a) Er wordt een onderscheid gemaakt tussen het strategische en het operationele luik van het NEHAP. Het operationele luik bestaat voorlopig uit een operationeel rapport (2003-2008) en operationeel programma (2009-2013). Het strategische luik betreft het referentiekader en de aanbevelingen om het leefmilieugezondheidsbeleid continu te verbeteren op basis van de opgedane expertise gedurende de operationele cycli;

b) De werkgroep communicatie wordt versterkt met een deeltijdse communicatie-expert, die moet instaan om het NEHAP bij een breder publiek bekendheid te geven;

c) De overlegfunctie van de Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid om de informatie-uitwisseling met betrekking tot leefmilieugezondheidsplannen en -activiteiten te versterken. De afzonderlijke visies voor leefmilieu-gezondheidsbeleid is opgenomen in het Operationeel Programma 2009-2013;

d) In de volgende periode wordt het evaluatiekader verder uitgewerkt op basis van internationale afspraken, de aanbevelingen van het NEHAP en het Driver-Pressure-State-Exposure-Effect-Action logisch model dat door de Wereldgezondheidsorganisatie gehanteerd wordt. Een eerste aanzet is terug te vinden bij de beschrijving van de projecten in het Operationeel Programma 2009-2013;

e) Vanwege de beperkte middelen werd het aantal projecten beperkt en werd de mogelijkheid voorzien om, naargelang de prioriteiten van een partner, extra budgetten te voorzien;

f) Er wordt bij de volgende publieke en officiële raadpleging in 2013 een redelijk budget voorzien voor een uitgebreide communicatiecampagne voor het volgend operationeel programma.

2. Via de enquête verbonden aan de publieke raadpleging werd gevraagd om de zes nieuwe projecten die werden voorgesteld in het voorproject een prioriteit toe te kennen in functie van het belang voor België zodat een rangschikking kon opgesteld worden.

De expertcommissie (11 leden), de Nationale Cel (11 leden), de adviesraden (2 raden hebben een rangschikking doorgegeven), individuele antwoorden (8 burgers) en 9 instellingen/verenigingen/NGO's hebben een rangschikking doorgegeven.

De resultaten werden per groep gewogen om tot een uiteindelijke score per project te komen met als resultaat :

- Nanodeeltjes en gezondheid : 22
- Fijne stofdeeltjes en gezondheid : 22
- Jongeren en leefmilieugezondheid : 20
- Gezondheidsprofessionelen en leefmilieugezondheid : 19
- Binnenluchtqualiteit en gezondheid : 18
- Klimaatverandering en gezondheid : 6.

Het project Klimaatverandering en gezondheid werd dus niet weerhouden voor deze volgende fase van het NEHAP maar zal door de Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid opgevolgd worden in functie van de huidige Europese en internationale ontwikkelingen.

3. Ten slotte werd gepeild naar de leefmilieu-gezondheidsproblematieken die als aandachtspunt in het NEHAP zouden kunnen opgenomen worden. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen :

a) leefmilieufactoren met een mogelijke invloed op de gezondheid;

b) ziektebeelden die geheel of gedeeltelijk veroorzaakt kunnen worden door één of meerdere leefmilieuproblemen

c) andere elementen.

a) Milieufactoren :

- Elektromagnetische straling
- Stimuleren van groene zones in stedelijk leefmilieu
- De toename van de gevoeligheid voor boom-en graspollen.
- Pesticiden en Biociden
- Geluid
- Environmental Tobacco Smoke
- Lichtverontreiniging
- Meer aandacht voor de relatie tussen biodiversiteit-Milieu-Gezondheid.
- Verkeer

b) Gezondheidseffecten :

- Allergieën
- Hormonale storingen
- Immunologische effecten
- Effecten op het zenuwstelsel
- Neuro-toxiciteit
- Nierziektes
- Epilepsie
- Chronisch vermoeidheidssyndroom
- Slaapstoornissen

c) Andere aspecten :

- Er werd gewezen op de problemen in verband met ethiek en privacy, waarbij de mogelijkheden van degelijk epidemiologisch onderzoek dikwijls beperkt worden door de privacy-wetgeving, die dikwijls ten onrechte ethische bezwaren inroept. Hiervoor dient er verduidelijking te komen.
- Doelgroepen (socio-economisch zwakke doelgroepen, ouderen, werknemers,...) en actoren (gemeenten, provincies, architecten,...) dienen beter betrokken te worden opdat een breder draagvlak voor het leefmilieu-gezondheidsbeleid kan ontwikkeld worden.

- Tevens werden mogelijke factoren vermeld die geen direct verband houden met de Leefmilieu-Gezondheidsproblematiek zoals deze in het NEHAP werd omschreven. Deze onderwerpen betreffen levensstijl, radioactiviteit van voedsel, (zware) metalen in medicijnen.

Het is duidelijk dat deze leefmilieu-gezondheidsthema's zoals vermeld onder *a)* en *b)* van groot belang zijn en kaderen binnen het NEHAP. De beperkte middelen en de gestelde prioriteiten voor het operationele programma 2009-2013 laten momenteel niet toe hier specifieke projecten rond te ontwikkelen. Enerzijds worden deze thematieken geheel of gedeeltelijk aangepakt binnen de bevoegdheden van elk betrokken beleidsniveau, anderzijds worden een aantal thematieken behandeld binnen het kader van de overlegfunctie van de Nationale Cel, maar die louter adviserend, coördinerend of informatief van aard zijn.

Na afloop van de raadplegingstermijn heeft de Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid de binnengekomen opmerkingen en voorstellen bestudeerd. De Nationale Cel Leefmilieu-Gezondheid is driemaal bijeengekomen op 14 mei 2009, 29 juni 2009 en 14 september 2009 om alle opmerkingen en adviezen in overweging te nemen en om het voorontwerp en het NEHAP structureel aan te passen. Het NEHAP bestaat vanaf nu uit een strategische en een operationele component.

De operationele component van het NEHAP bestaat uit 2 delen : een rapport dat de activiteiten beschrijft over de periode 2003-2008 en een operationeel programma met activiteiten voorzien voor de periode 2009-2013.

Het strategische NEHAP betreft een aanpassing van de oorspronkelijke basisdocumenten die in 2003 werden gepubliceerd en waarvan elementen op basis van de veranderingen m.b.t. het gezondheidsbeleid en op basis van de opgedane expertise stapsgewijs en continu verder zullen uitgewerkt worden.

Goedkeuring van het plan

Het ontwerp van het Operationeel Programma 2009-2013 en het Operationeel Rapport als onderdelen van het NEHAP werden aangepast in functie van de opmerkingen geformuleerd bij de raadpleging en werd ter goedkeuring voorgelegd aan de Gemengde Interministeriële Conferentie Leefmilieu-Gezondheid (GICLG) en goedgekeurd op 8 december 2009. In het strategische NEHAP zullen de noodzakelijke elementen aangepast worden gedurende de periode 2009-2011 voor de tussentijdse evaluatie.

Bekendmaking van het plan

Het Operationeel Programma 2009-2013 als onderdeel van het Belgische NEHAP en deze verklaring zullen integraal beschikbaar zijn op de hierboven vermelde portaalsites.